

Dialog i praksis

Olga Dysthe, Ingunn Johanne Ness, Preben O. Kirkegaard (red.): Dialogisk pædagogik, kreativitet og læring

Klim 2020

386 sider, 399,95 kr.

Bodil Christensen

”Jeg ønsker at eleverne skal stille spørgsmål som: Hvilke værdier sætter jeg højt? Hvordan vil jeg leve mit liv? Hvordan kan jeg bidrage i verden? (...) Jeg vil udvide elevernes forståelse af verden.” Sådan lyder et af de citater, der bringes i Olga Dysthes kapitel i bogen ”Dialogisk pædagogik, kreativitet og læring”. Det er Joan, der taler her. Joan, læreren der også fik ordet i ”Det flerstemmige klasserum” der kom på dansk i 1997.

Det er store spørgsmål, Joan ønsker at eleverne skal stille, og det er et stort arbejde at nå så vidt, at elever og lærere tager deres samvær i skolen alvorligt og dermed tør stille de afgørende og livsnødvendige spørgsmål. Det sker bedst, når undervisningen og mødet i undervisningen foregår i dialog, lyder det fra Olga Dysthe og bogens andre bidragydere.

Der er bidrag fra Robin Alexander (fra en engelsk skolekontekst); danske Per Fibæk Laursen, Rupert Wegerif (også engelsk), norske Ingunn Johanne Ness og lige så norske Olga Dysthe. Herudover er der Eugene Matusov, Ingvill Rasmussen, Kari Anne Rødnes, Svein Olav Norenes, Nan Bernhardt, Line Esbjørn, Tina Høegh og Hanne Balsby Thingholm. Sidste bidrag er fra Preben Olund Kirkegaard, der har redigeret bogen sammen med netop Olga Dysthe og Ingunn Johanne Ness.

Bogen indledes med et citat af Michel de Montaigne: ”Det eneste, der gør os til mennesker, og som knytter os sammen, er ordet.” Bogen er på 386 sider, og det kan være en større opgave at læse fra side et og frem. En god strategi vil være at læse indledningskapitlet, hvor de tre redaktører gør rede for dialogisk pædagogik.

Det er et skarpt kapitel, der giver en fin baggrund for de øvrige bidrag. Her står også, at dialogiske læreprocesser finder sted, når elever og lærer er optaget af autentiske problemstillinger, når elever bliver opfordret til at udtrykke deres egen stemme og det kan ske, når klassefællesskabet er respektfuldt, støttende og omsorgsfuldt.

Det er lykkedes at give ultrakorte indblik i de teoretiske sværvægttere, der ligger bag dialogisk undervisning. Platon, Gadamer, Grundtvig, Løgstrup, Martin Buber, Jürgen Habermas, Paulo Freire og Mikhail Bakhtin bliver gennemgået på to sider. Det er høj klasse, og en god hjælp til målgruppen af læsere fra den pædagogiske verden.

Når man har læst dette indledende kapitel, så gå straks til sidste bidrag: ”Dialogisk undervisning – filosofiske og didaktiske perspektiver” hvor Preben Olund Kirkegaard har fokus på dialogen mellem underviser og elever om et indhold. Kirkegaard samler Alexanders og Dysthes bidrag i sit eget bud på dialog i praksis.

Det væsentlige her er, at undervisningen, når den foregår dialogisk, vil være kendetegnet ved fem almene karakteristika: 1. Undervisningen er fælles. 2. Undervisningen er gensidig. 3. Undervisningen er støttende. 4. Undervisningen er kumulativ. 5. Undervisningen har en hensigt.

Herefter kan man glæde sig til at læse det vigtigste bidrag: Olga Dysthes ”Lærerens betydning og rolle i dialogisk pædagogik.” Det er en opdatering af ”Det flerstemmige klasserum”. Det er en opdatering til dagens testorienterede skole, og det er her, der vises vej til et klasserum med dialog, faglighed og samtale om fag. Det centrale citat kan lyde: ”Joan blev mere bevidst end tidligere om det ansvar, hun havde som lærer, for at give alle elever de redskaber, som er nødvendige for at lykkes.” Det er også næsten ordret titlen på en artikel af Olga Dysthe, der er læst af mange: ”Det er mitt ansvar å gi elevene de redskaper, de behøver for å lykkes.” Der ligger lærerens store ansvar: Man fremme kun demokratiet, dialogen, livsduelighed og livsglæden hvis man også giver eleverne de redskaber, der er nødvendige for at lykkes i verden. Endelig er der her en ny version af ”Det flerstemmige klasserum”. En version, der skriver sig ind i en bredere forskning og en version, der tager højde for dagens skolekontekst.

Når Dysthes kapitel er læst, så er der mere (billedkunst)praksis i Nana Bernhardt og Line Esbjørns bidrag: ”Praksisrefleksioner om dialogbaseret undervisning og kunst.”

Bogens bagside fortæller, hvem der er i målgruppen: ”Hovedformålet med denne bog er at inspirere til systematisk arbejde med dialogisk pædagogik, kreativitet og læring inden for uddannelse på alle niveauer. I bogen præsenteres forskellige forståelser og tilnærmelser til dialogisk pædagogik og kreativitet.

Borgens artikler, som er skrevet af førende forskere på området, giver eksempler fra forskellige fagområder på, hvordan dette kan ske i praksis, og bogen vil derfor have særlige relevans for studerende, undervisere og ledere inden for pædagogik og læring.” Den rammer hele feltet, men man kan med fordel vælge fra og til i læsningen for så at diskutere læsningen med kolleger og medstuderende.

Det vil være passende at citere Bakhtin til sidst: ”Sandheden er ikke født og findes ikke inde i hovedet på en enkelt person, men den bliver født mellem mennesker, som i fællesskab søger efter sandheden.”

P.S. Forsiden viser cirkler delt i fire kvartcirkler. Farverne er grøn, lys og mørk, smaragd og mere umbragrøn, pink, violet og så en bundfarve i lidt brændt sienna blandet med van dycke-pink. Mærkeligt farvevalg. I hverdagen kunne man have sagt: leverfarvet. Et relevant, læseværdigt og dialogisk indhold må lukkes inde i et layout, der signalerer kreativitet, læring og dialog.

Bodil Christensen, lektor ved Læreruddannelsen i Aalborg, UC Nordjylland